

Kardos Gábor

Az államalakulási konfliktusok megoldása Bibó István értelmezésében¹

ESZMETÖRTÉNETI VONATKOZÁSOK

Bibó István, mint nemzetközi jogász, és mint a nemzetközi kapcsolatok elmélete magyarországi művelésének megalapítója (SÁRVÁRY 2011, 136–153), szorosan kapcsolódik azokhoz a két világháború közötti törekvésekhez, amelyek eltávolodtak a kizárólag az állam nemzetközi szerepére és nemzetközi jogalanyiságára építő felfogástól. A korszellemnek megfelelően nyitott volt a népek és nemzetek beemelésére a nemzetközi rendszerbe, döntő szerepet szánva annak békés működésében az önrendelkezésen nyugvó legitimációnak. Ugyancsak hatást gyakorolt rá a korszak liberális institucionalizmusa, amely szerint a nemzetközi közösség együttélése során felmerülő konfliktusok az erre szolgáló intézmények és megfelelő eljárások útján békésen rendezhetők. E szerint a felfogás szerint a demokráciák, szemben az autokratikus és a tekintélyuralmi államokkal, képesek és hajlandók együttműködni a kölcsönös előnyök érdekében egy nyitott, kiszámítható szabályokon alapuló rendben. Az államok között létrehozott intézmények és lefektetett szabályok pedig elősegítik és megerősítik az együttműködést és az adott probléma megoldását. (IKENBERRY 2009, 72.)

A kulturális modernizmussal párhuzamba állítható, két világháború közötti nemzetközi jogi felfogás szakítást jelentett az első világháború előtti pozitivizmussal. Ennek legfőbb jellemzői a következők voltak. A szuverén állam, mint egyedüli hatalom bírálata, nyitottság a nemzeti érzület legitimítást teremtő ereje iránt, hit a sokféle, joginak tekintett eljárási technikában, döntéshozatali eljárásban a nemzetközi konfliktusok rendezését illetően, továbbá, a tradicionális felfogásban össze nem illő autoritások, állam, nemzet és nép egymás mellé helyezése. (BERMAN 1992, 362.) A nemzeti érzületű liberális nemzetközi jogászok és nemzetközi kapcsolatokkal foglalkozó teoretikusok számára az önrendelkezés legfőbb legitimálónak tétele azonos volt az azt biztosító racionális, demokratikus és békés világrendért való kiállással. Ezzel szemben például Carl Schmitt-et a nemzetérzület irányába való nyitottsága, ami a népet és a nemzetet jelölte meg elsődleges legitimációs forrásként, a nagyhatalmi létre való igény megfogalmazása, továbbá az első világháború után létrehozott nemzetközi intézmények és politikai vitarendezési technikák látszólag neutrális, valójában képmutatónak elfojgult és a győztesek érdekeit egyetemessé stilizáló jellegének leleplezése egy másik útra vitte: a nemzetközi kapcsolatokat megszervező, a békés változásokat lehetővé tévő intézményi úton, az ENSZ elődjéhez, a Nemzetek Szövetségéhez kapcsolódó

¹ A tanulmány eredeti változata Bibó István: *A nemzetközi államközösség bénultsága és ennek orvosságai. Önrendelkezés, nagyhatalmi egyetértés, politikai döntőbíráskodás* című munkájának centenáriumi kiadásához készült (Vö. *Bibó István Munkái* 6. Centenáriumi Sorozat, Budapest: Argumentum Kiadó – Bibó Szellemi Műhely, 2012, továbbiakban: BIM 6.)

„globális társadalmi mérnökösdés” (OLSON–GROOM 1991, 57), az univerzális kívánalmakból kivehető absztrakt vízió helyett, a nyers hatalmi viszonyok által felrajzolt konkrét térrend elmélete felé.

A viták békés rendezésének követelménye jó példája a nemzetközi közösségi együttélés liberális értelmezésének, a liberális politikai filozófia nemzetközi jogra gyakorolt hatásának. Ez a megközelítés arra az előfeltevésre épít, hogy a konfliktusok *diskurzussá* oldhatók, vagy ahogyan Schmitt fogalmazta, depolitizálhatók és semlegesíthetők. Ezzel szemben Carl Schmitt szerint az ellenség egzisztenciálisan valami más, a vele való konfliktus nem dönthető el előzetes normatív szabályozással és nem hagyható harmadik fél ítéletére. Ez azt jelenti, hogy a konfliktust csak maguk a résztvevők oldhatják fel, tudniillik, csak ők dönthetik el, hogy az ellenség létmódjuk tagadását jelenti-e vagy sem. Schmitt szerint békés megoldás csak az utóbbi esetben képzelhető el.² Bibó nemzetközi jog értelmezése a diskurzuselméleti megoldásra épít, míg Schmitt istitucionális szemlélete, rendgondolkodása az egzisztenciális konfliktus feloldhatatlanságára.

Bibó István nemzetközi jogi institucionalista szemlélete az ezerkilencszázharmincas évek végétől kibővült, történeti, társadalomlélektani alapot nyert. Ekkor alakítja ki egyensúly elméletét (BIM 6, 32), amely ettől kezdve számára a nemzetközi területi és államalakulási konfliktusok békés elrendezésének egyik kulcsává válik. Bibó István a nemzetközi területi és államalakulási konfliktusok békés megoldásának másik kulcsát az államok közötti kapcsolatok alapvető struktúráját meghatározó alapelvek egymáshoz viszonyának tisztázatlanságából eredő zavar feloldásában és Alfred Verdross osztrák nemzetközi jogász nyomán (KARÁCSONY 2000, 91), az erkölcsi közmegegyezésnek megfelelő megoldás kimunkálásában látta.

Guglielmo Ferrero, aki Bibó István genfi professzora és műveinek egyik inspirálója volt, a francia forradalmi és a napóleoni háborúkat lezáró bécsi kongresszusról írott munkájában 1940-ben rámutatott: „(A) világ rendjének bármely formáját, az államok közötti békétől a hatalom legitimációját szolgáló jogi képződmények létrehozásáig csak sziszifuszi munkával lehet létrehozni, olyan munkával, melyet állandóan újra kell kezdeni, olyan épületen dolgozva, melyet már építés közben javítani kell, mert már közben is romlik, míg építik. Az emberi lustaság egyik legsúlyosabb tévedése az a hiedelem, hogy a világ rendje úgy őrizhető meg, ha megtartjuk a rendet olyannak, amilyen. A rendet csak úgy lehet megőrizni, ha állandóan újjáépítjük.” (FERRERO 2002, 321.)

Ennek a sziszifuszi munkának talán a legnehezebb részét az elkerülhetetlen átalakulás békés jellegének a megőrzése jelenti. Erre a dilemmára keresi a választ *A nemzetközi államközösség bénultsága és annak orvosságai* című művében, amelyben igyekszik meghaladni a nemzetközi liberális intézményi rend második világháború utáni 2.0 változata (IKENBERRY 2009, 76–80) – az 1.0 az első világháború utáni, wilsoni ihletésű volt – ékkövének, az ENSZ Biztonsági Tanácsának tehetetlenségét, kombinációját keresve az államalakulási konfliktusok nemzetközi politikai és jogi vitarendezésének. A megoldás a nemzetközi politikai döntőbíráskodás.

² A valóságos és totális ellenség fogalmához lásd: SCHMITT 2002; TAKÁCS 2010, 51.

AZ ÖNRENDELKEZÉS MINT RENDEZŐ ELV

Az államok nemzetközi kapcsolatrendszerét és külpolitikai törekvéseit jelentős mértékben meghatározza földrajzi fekvésük, környezetük. Az államok hatalmi törekvéseinek megértése tehát nem is lehetséges földrajzi összefüggések nélkül. A területi viták sajátos csoportját alkotják az államalakulási konfliktusok, a kiválás egy már létező államból és az új, önálló, szuverén állam létrehozása. A föderatív állammá átszervezés, illetve a területi alapú kisebbségi autonómia megalakítása kapcsán kirobbant konfliktusok is idesorolhatók.

Bibó nemzetközi tárgyú *magnum opusa* arra mutatott rá, hogy az államok közötti területi változásokra vonatkozó szabályok egyszerre tekinthetők túl lazának és túl merevnek. Túl lazák, mivel a változáshoz elegendő az érintettek közötti erre vonatkozó nemzetközi szerződés, és túl merevek, mivel minden új államalakulásra és területi változásra irányuló törekvés – erre szolgáló sajátos jogi eljárás híján – beleütközik az érintett államok abszolút ellenállásába. (BIM 6, 42.) Valóban, ha fennáll a felek egyetértése, akkor nemzetközi szerződéskötés útján rendezhetik a problémát, a terület átszállásához persze jogcímre is szükség van, ez azonban könnyen megtalálható. A merevség oka a területi változásra irányuló egyetértés hiányából ered, ugyanis önként egyetlen állam sem mond le valamilyen terület feletti uralmáról.

Bibó az alapelveket illetően döntőnek tekintette, hogy az államok szuverenitásából eredő területi integritás és a népeket megillető önrendelkezés összeütközése esetén az utóbbi kapjon prioritást, s így az önrendelkezési jognak kell az államalakulási területi viták rendezésének alapjává válnia. Vajda Mihály az alapelvek egymáshoz való viszonyát Bibónál másként értékeli. „Számomra az tűnik e műben Bibó legfontosabb gondolatának, hogy tudomásul kellene venni: önmagukban helyes alapelvek bizonyos helyzetekben ellentmondhatnak egymásnak, s ilyenkor nem az a megoldás, hogy vagy az egyiket, vagy a másikat választjuk, hanem hogy megpróbálunk az *ellentmondó alapelvek közül egyikhez sem ragaszkodva* közvetítést találni közöttük.” (VAJDA 2008.) [Kiemelés az eredetiben.] Bibó az önrendelkezés és a területi integritás elvét a tartalom és a forma, a tartalmi és a formai legitimáció viszonyaként értelmezi. Helyesen látja, hogy a területi integritás és – tehetjük hozzá – általában az állami szuverenitás tiszteletben tartása, az ő szavaival élve „az államok együttese és a területi állomány”, a nemzetközi közösség alkotmányának funkcióját tölti be. Nem célszerű egy alkotmányt gyakran változtatni, de lehetőséget kell teremteni a kivételes változásra, amelyre a tartalmi legitimáció létrehozása adhat okot. (BIM 6, 139–140.) „Ezért *kíváncos a nemzetközi területi stabilitás érdekében is minden olyan békés változás, mely mind tartalmánál, mind létrejöttelének körülményeinél fogva az önrendelkezés érvényesüléseképpen jön létre.* (BIM 6, 141.) [Kiemelés az eredetiben.] Bár Bibó az előbbiek értelmében különmeműekként értelmezte az önrendelkezést és a területi integritást, mégis – legalábbis megítélésem szerint – ez utóbbi megállapításával egyértelmű prioritást adott az előbbinek. Ugyanakkor az önrendelkezés gyakorlati értelmezése nyilvánvalóan csak kompromisszumok árán lehetséges.

Ha nem az önrendelkezés békés érvényesülése alapján történik meg az államalakulási konfliktus, a területi vita rendezése, akkor, tehetjük hozzá, csak a történelem melléktermékeként létrejött területi *status quo* békés fenntartása marad az egyetlen megoldás.

A POLITIKAI DÖNTŐBÍRÁSKODÁS MINT VITARENDEZÉSI ELJÁRÁS

Bibó István hisz abban, hogy ha a változás a konfliktus rendezésére irányuló eljárás eredményeként legitimitást nyer, békésen megvalósulhat az érintett terület átszállása. Megfelelő rendező elvre és megfelelő eljárásra van tehát szükség, amely, s ez a politika csapdája, előzetes politikai megállapodáson kell, hogy nyugodjon.

Bibó István alapvető tétele: tekintettel arra, hogy egy konkrét területi konfliktus kapcsán számos eltérő értelmezés merülhet fel, az önrendelkezés alapnormájának alkalmazásához sajátos eljárásra van szükség. Olyan eljárásra, amely egyesíti a diplomácia és a bírói konfliktusrendezés elemeit. Ha a vita bírói szerv elé kerül, akkor a döntés az esetek túlnyomó többségében a fennálló nemzetközi jogi helyzet alapján születik meg. Ha diplomáciai úton próbálják meg rendezni, például a felek közötti közvetlen tárgyalás vagy közvetítés révén, akkor a nemzetközi jog szerepe más. Ezekben az esetekben a vitaalap, a kiindulópont szerepét tölti be, illetve érveket szállít a felek álláspontjának igazolására, és a megoldásban csupán az egyik tényező, a gazdasági, politikai, presztízs és egyéb szempontok mellett. Bibó elképzelése szerint az önrendelkezés alapnormáját a pártatlanság és a függetlenség elve szerint működő nemzetközi döntőbírásnak kell alkalmaznia, nem a tételes nemzetközi jogszabályok, hanem a politikai ítélőképesség alapján.

Bibó a politikai döntőbíráskodás legfőbb jellemzőjének tekintette, hogy az ügy kikerül a felek rendelkezése alól, abban azoktól független és pártatlan szerv dönt, amely erre a célra létrehozott szervezeti és eljárási normák keretében dönt. Eddig a bírói vitarendezés jellemzői dominálnak, és ez megkülönbözteti a nagyhatalmi politikai döntőbíráskodástól, amikor a nagyhatalmak képviselői járnak el, ahogyan a bécsi döntések esetén is történt. A szerv döntéshozatala azonban politikai jellegű lenne, hiszen a felek által felhozott politikai alapelveken nyugvó érvelés után a döntés nem a pozitív nemzetközi jogból, hanem azok politikai bölcsesség alapján történő megítéléséből következne.

E bibói elképzeléssel kapcsolatban egy elméleti megfontolást és egy gyakorlati érvet kell mérlegelnünk.

Ami az elméleti megfontolást illeti, az államok általában előnyben részesítik a konfliktusok diplomáciai rendezését a bírói megoldással szemben. Milyen okai vannak a nemzetközi jog alapján döntő, független és pártatlan intézményekkel szembeni gyanakvásnak? Elsősorban az, hogy a döntés feletti kontrol átengedését az államok hatalmuk csökkenéseként értelmezik, mivel úgy ítélik meg (helyesen), hogy ezen az úton a döntési folyamat objektívvá, s ezáltal befolyásolhatatlanná válik. A nemzetközi jog döntő szerephez kerül, és a bírói eljárás a vitát kiszakítja a részes államok komplex viszonyrendszeréből. A döntés során egy bírói szerv nem értékelheti a két állam gazdasági kapcsolatainak jelentőségét, a közös szövetségi rendszeren belül a két államot ért külpolitikai befolyásolást, a két miniszterelnök közös pártcsaládhoz tartozásából eredő hatásokat, és így tovább, csupán a nemzetközi jogi helyzetet. Az is fontos, hogy a nemzetközi konfliktusok diplomáciai rendezése mindig lehetőséget nyújt arra, hogy a kialakított megoldást mindkét fél kormányzata győzelemként prezentálja a hazai közvéleménynek. Egy bíróság, még ha igyekszik is salomoni döntést hozni, akkor is, mindenképpen győztest és vesztest teremt, és ez belpolitikailag kockázatos lehet az államok számára. A tárgyalás mellett a konfliktusmegoldás másik fő diplomáciai formája, a közvetítés esetében pedig, az ilyen szerepet játszó nagyhatalom garanciákat adhat a rendezés stabilitásának megteremtésére, és szolgáltatásokat nyújthat a feleknek, amelyek kompenzálják az eset-

leges, megegyezésből eredő veszteségeket. Ezeket egy bírói ítélet nem nyújthatja. A problémát az jelenti, hogy ezeknek a körülményeknek a bevonása nem lenne egyszerű a Bibó-féle politikai döntőbíráskodás során sem, hiszen azok értelmezése maga a politikacsinálás, míg ez a szerv az önrendelkezés prioritása mellett, elvek összeütközésében döntene. Bibó világosan látta ezt a nehézséget, de úgy vélte, része lehet az általa javasolt nemzetközi döntőbíráskodás lényegének tekintett politikai mérlegelésnek. Úgy vélte, hogy az „alku,” az „ellenszolgáltatás”, a „csere”, a „kárpótlás”, az „egyensúly” jellegzetes politikai elemei megfelelő módon a demokratikus elvek alkalmazásának eljárásába, a politikai döntőbíráskodásba is beleépíthetők. (BIM 6, 235.)

Ami pedig a gyakorlati érvet illeti, azt kell mondanunk, hogy a Bibó-féle politikai döntőbíráskodás lehetősége lényegében kodifikáltnak tekinthető, de az államok nem élnek vele. Az ENSZ Nemzetközi Bírósága ismeri a *jus equo et bono* eljárást, amely során a szerv pártatlan és független bírái nem a pozitív nemzetközi jog, hanem a méltányosság alapján döntenének. Ilyen eljárásra azonban a Nemzetközi Bíróság gyakorlatában mindeddig nem került sor. Feltehetően azért, mert bár a nemzetközi jog bonyolult és szinte nincs olyan helyzet, amelyben ne[m] lehetne ellenérveket felhozni, mégis az arra alapozott ítélet előreláthatóbb, mint az, amely a bírák által – de a nemzetközi jogon kívül – értelmezett méltányosságon alapulna. Mégha a politikai döntőbíráskodás az önrendelkezés politikai bölcsesség útján történő értelmezésével tartalmilag legalább részben mást is jelent, a végeredmény legalábbis elég bizonytalan lenne, vagy túlzottan is megjósolható egyes olyan államok kapcsán, amelyek számára területi *status quo* kedvező. Így a politikai döntőbíráskodás kényes pontja az elfogadáshoz szükséges politikai akarat. Annál is inkább, mivel ehhez nem csupán kockázatvállalásra, de ésszerű belátásra is szükség van, amely nem mindig van meg a konfliktusban érintett feleknél. „Kérdés persze, hogy a politikában, mennyiben képes az ész mindig szabályozni az akaratokat, vágyakat, érdekeket, érzéseket?” (KARÁCSONY 2000, 94.)

A kevés mai gyakorlati példák egyike, amikor választott bírósági keretben területi kérdésben ilyen jellegű ítélezésre sor került az 1999. március 5-i brckoi döntés, amely az évtized súlyos délszláv háborúi lezárási folyamatának részeként a daytoni békeszerződés réseit kitöltve különleges státuszú kerületet hozott létre a városból, amely nem része sem a Bosznia és Hercegovina közötti föderációnak, sem az úgynevezett Republika Serpskának. A döntés olyan politika elveken alapszik, mint a terület többnemzetiségű jellegének megőrzése, az elűzöttek és az elmenekültek visszatérítésének fontossága, az országnak és a nemzetközi közösségnek az érdekei. (KOVÁCS 2010, 81.) Igaz, hogy a döntés nem az érintett felek belátásának köszönhetette, hogy megszűletett, hanem a nemzetközi közösség fegyveres fellépésének.

Bibó maga is érezte, hogy a nagyhatalmak és az általuk uralt nemzetközi intézmények, mint például az ENSZ Biztonsági Tanácsa, saját hatalmuk feladásának vagy legalábbis jelentős korlátozásának tartanak a politikai döntőbíráskodás elterjedését. Ugyanakkor úgy vélte, hogy annak felismerése, hogy a nemzetközi intézmények képtelennek bizonyulnak az egyes területi konfliktusok megoldására, bénultságot mutatnak a rendezésre, elvezethet a politikai döntőbíráskodás előnyeinek a felismeréséhez. Ahhoz, tudni illik, hogy ily módon a területi állapot formális legitimitása helyett, amely a területi integritás elvén nyugszik, elérhető annak az önrendelkezésen alapuló tartalmi legitimitása.

Változatlanul kérdéses azonban, hogy az államalakulási és területi viták megoldásának elvi alapján érvényesülhet-e a gyakorlatban az önrendelkezés alapszabálya. Hiszen

ma már államot alapítani csupán már létező állam terhére lehet. Amint az azóta lefolytatott széles körű empirikus vizsgálatok bizonyították, egy konfliktust annál nehezebb békésen megoldani, minél több strukturális változó (gazdasági, szociális, etnikai, vallási, kulturális, politikai) kumulálódik, a szuverenitás minél több eleme (így például a határ, a terület, az etnikai hatalommegosztás) forog kockán, minél inkább érintettek az alapvető értékek és identifikációs formák, illetve minél kevésbé intézményesített a vita megoldása. (PFETSCH 1990, 104–105.) Bibó István nemzetelvű liberális modernista nemzetközi jogásként a szuverenitás kérdésében szeretett volna áttörést elérni a politikai döntőbíráskodás eszméjével, s eközben különös fontosságot tulajdonított a konfliktusmegoldás eljárási-intézményi aspektusainak.

A nemzetközi politikai döntőbíráskodást Bibó az alkotmánybíráskodás mintájára képzelte el, de olyan eljárásként, mint amelyben a politikai ítélőképeség alapján döntenek. Ugyanakkor, mint arra Karácsony András rámutatott, az alkotmánybíráskodással szemben pontosan annak kapcsán merült fel a legtöbb kritika, hogy döntéseiben szerepet kaptak a politikai megfontolások. Ezen túlmenően a politikai ítélőképeség csupán részben támaszkodik közvetlenül alapelvekre, inkább meghatározott politikai normák befolyásolják. (KARÁCSONY 2000, 94.)

*

Bibó István célja az volt, hogy a nemzetközi közösséget kiszabadítsa abból a bénultságból, amely a legnehezebben rendezhető nemzetközi konfliktusok megoldása kapcsán ésszerűtlenül korlátozza a politikai cselekvőképességet, és kényszerpályára állítja az államokat. Ez a bénultság Bibó szerint a megfelelő konfliktusmegoldó eszköz hiányából ered; s ezt a hiányt akarta megszüntetni a nemzetközi politikai döntőbíráskodás általa kidolgozott modelljével. A nemzetközi közösségnek a konfliktusban érintett tagjai azonban, mint a tapasztalat mutatja, gyakran csak rendezési szándékuk demonstrálásában, legfeljebb valamiféle megállapodásban, de nem a megegyezésben érdekeltek.

IRODALOM

- BERMAN, Nathaniel 1992. Modernism, Nationalism and the Rhetoric of Reconstruction. *Yale Journal of Law and Humanities*, Vol. 4. 351–380.
- BIBÓ István 2012. A nemzetközi államközösség bénultsága és ennek orvosságai. Önrendelkezés, nagyhatalmi egyetértés, politikai döntőbíráskodás. In *Bibó István Munkái* 6. Centenárium Sorozat, Budapest: Argumentum Kiadó – Bibó Szellemi Műhely.
- FERRERO, Guglielmo 2002. *Újjáépítés. Talleyrand Bécsben. 1814–1815*. Ford.: Bibó Judit. Budapest: Osiris Kiadó.
- IKENBERRY, G. John 2009. Liberal Internationalism 3. 0. America and Dilemmas of Liberal World Order. *Perspectives on Politics*. March 2009, Vol.7/No.1. 71–87.
- KARÁCSONY András 2000. *Jogfilozófia és társadalomelmélet*. Budapest: Pallas Stúdió – Attractor Kft.
- KOVÁCS Péter 2010. *A nemzetközi jog fejlesztésének lehetőségei és korlátai a nemzetközi bíróságok gyakorlatában*. Budapest: PPKE JÁK.
- OLSON, William C.–GROOM, A. J. R. 1991. *International Relations Then and Now*. Origins and Trend in Interpretation. London: HarperCollins.
- PFETSCH, R. Frank, 1990. Conditions for Non-Violent Resolution of Conflicts. In Ernst-Otto Czempiel – Liparit Kinzadjan – Zdenek Mazopoust (szerk.): *Non-Violence in International Crises*. Vienna: ISSC.
- SÁRVÁRY Ágnes 2011. A fel nem fedezett Bibó: Bibó István, mint a nemzetközi kapcsolatok tudományág hazai megalapítója. *Külügyi Szemle*, 2011/2, X. évfolyam. 136–153.
- SCHMITT, Carl 2002. *A politika fogalma*. Válogatott politika- és államelméleti tanulmányok. Vál., ford., szerk.: Cs. Kiss Lajos. Budapest: Osiris–Pallas Stúdió–Attractor Kft.
- TAKÁCS Péter 2010. *Államtan. Fejezetek az állam általános elmélete köréből*. Budapest: Budapesti Corvinus Egyetem.
- VAJDA Mihály 2008. Aktuális-e még Bibó István? *Mozgó Világ*, 2008. február, <http://mozgovilag.com/?p=860>

Orvosszakértői vélemény.

A mai napon a Legfelsőbb Bíróság T.NB.42/1938/2 sz. végzése alapján megvizsgáltam dr. Bibó István /1931. Graul írási/ őrizetét és a következőket állapítottam meg:

Elmondja, hogy családjában örökletes megbetegedés nem fordult elő. Gyermekei között scarlatja, bárányhimlője, kanyarója, szamarkőhőge és rubeolája volt. 18 éves korában fél évig tartó vesegyulladásra volt.

Jelen panaszai: 1940/ben Röntgenmel gyomorfekélyt állapítottak meg, az azóta végzett Röntgen ellenőrzések szűkületet autattak ki. 1940 óta általában főleg tavasszal, étkezés előtt, éjszaka is gyomra égve égni tud, mára valami a gyomrát. Ez a mára érzés főleg étkezésre, továbbá a régebben szedett Eugastria nevű gyógyszerre szűnik meg. Betegsége kezdetén diétát tartott, utóljára 2 év előtt tartott alkoholt, fűszeres étrendet. Panaszai kb. egy hónap előtt újultak ki, addig panaszmentes volt. Étvágya jó, széke rendszeres.

Jelen állapot: jól fejlett, közepesen táplált férfi. Bőre és látható nyálkahártyái közepesen vérteltek. Szíve és tüdeje felett sem kopogtatással, sem hallgatással kóros eltérés nem mutatható ki. Hasa áttapintható, hasfala puha, érzékenysége, kóros területek megfigyelése a hasban nem tapintható. Reflelexei kiválthatók, kóros reflexe nincs. Vértanúsága 170/110 milliméter, ami kisfokú vérnyomásemelkedésnek felel meg. Érverése szabályos és ritmusos, közép tempó és közép feszességű, percenként 90.

Az elvégzett vizsgálat alapján dr. Bibó Lajos kisfokú vérnyomás-emelkedésben szenved. Ezen vérnyomás-emelkedés fennállásának időtartamára nézve feltehető, hogy nemrégben áll fenn, lehetséges, hogy vizsgálati fogsága alatt, az azzal összefüggő idegrendszeri izgalomra jött létre. Régebben fennállót gyomorfekélyének kiújulására gyanúja van. Ezt a hasi nyomásérzékelés teljes hiánya bizonyítja.

Gyógykezelésére savkötő anyagok adása, könnyű vegyes étrend szükséges. Ezen kezelésmód a fennálló időszaki gyomorhurut és az időnként fellépő gyomorsavtúltelgességek miatt szükséges. Feltétlenül kívül ehybe idegnyugtató szerek adását, továbbá az előírt reggeli torna alóli felmentését tartom szükségesnek.

Budapest, 1958. július 23.

dr. Radó Sándor
igazságügyi orvosszakértő.